

Централізована бібліотечна система
для дорослих м. Миколаєва
Центральна бібліотека ім. М. Л. Кропивницького
Інформаційно-бібліографічний відділ

До 160-річчя від дня народження М. М. Аркаса

Шануючи пам'ять великого земляка

Бібліографічний покажчик

Миколаїв, 2012

Шануючи пам'ять великого земляка : бібліографічний покажчик / Центральна бібліотека ім. М. Л. Кропивницького ЦБС для дорослих м. Миколаєва ; склад. Сергєєва О. В. - Миколаїв, 2012. - 24 с.

Багато років ім'я нашого земляка Миколи Миколайовича Аркаса, видатного історика, композитора та просвітника, було мало відомо. З початку 90-х років XX століття ситуація поступово змінюється. Заслуга в цьому миколаївських науковців, митців, журналістів, чия діяльність спрямована на популяризацію життя та творчості М. М. Аркаса, на розвиток та збереження його здобутків в культурній спадщині краю. Зараз для широкого кола дослідників доступні численні джерела про життя та діяльність М. М. Аркаса та його родину.

Центральна бібліотека ім. М. Л. Кропивницького ЦБС для дорослих м. Миколаєва підготувала довідково-бібліографічне видання, де висвітлюється тема увічнення пам'яті М. М. Аркаса в Миколаєві.

Видання розраховано на всіх, хто цікавиться історією рідного міста.

Упорядник: Сергєєва О. В.

Редактор: Холодулькіна Л. І.

Відповідальний за випуск: Тверда Т. В.

Повернення видатного земляка

Микола Миколайович Аркас – великий патріот і пропагандист української мови, історії і культури, фольклорист, громадський діяч, його ім'я відомо не тільки в Україні, а й далеко за її межами. Своєю діяльністю з пропаганди української мови, історії та культури М. М. Аркас зробив величезний внесок у ствердження національної свідомості українського народу та в розвиток національної культури.

Він належав до славетного грецького роду, представник якого Андреас Аркас (дід М. М. Аркаса), у 1794 році під тиском обставин опинився в недавно заснованому місті Миколаєві.

Микола Миколайович Аркас народився в Миколаєві 26 грудня 1852 року за старим стилем (7 січня 1853 року за новим) в сім'ї відомого флотоводця Миколи Андріановича Аркаса. Мати, Софія Петрівна, походила з роду українського козацького старшини Богдановича.

Різносторонню освіту отримав в Училищі правознавства у Петербурзі та Одеській гімназії. Згодом навчався на фізико-математичному факультеті Новоросійського університету в Одесі.

З 1875 року служив у канцелярії військово-морського відомства в Миколаєві. Був ад'ютантом головного командира Чорноморського флоту і портів. Обіймав високі посади в губернському управлінні, був почесним мировим суддею, мав цивільний чин дійсного статського радника.

У вільний час віддавався улюбленій справі – збиранню і запису народних мелодій, вивченню історії України, самостійно оволодівав музичними знаннями, композиторськими навичками, писав музику. Під впливом свого вчителя Петра Ніщинського – українського композитора, диригента, письменника – почав самотужки оволодівати музичними знаннями, композиторськими навичками і писати музику. Творчий доробок композитора складають солоспіви, вокальні ансамблі та обробки народних пісень (близько 80).

У 1891 році М. М. Аркас створює оперу «Катерина» за сюжетом однойменної поеми Т. Г. Шевченка. Цей твір започаткував оперну шевченкіану і став першою українською ліричною народно-побутовою оперою.

Обкладинка першого видання (1897 р.)
клавіру опери М. М. Аркаса «Катерина»

В 1897 році фрагменти опери вперше пролунали у концертному виконанні симфонічного оркестру Миколаївського відділення Російського музичного товариства. У 1899 році «Катерина» з великим успіхом була поставлена трупю Марка Кропивницького у Москві, а згодом – у Мінську, Вільнюсі, Києві. Досі постановки опери постійно відновлюються.

В Миколаєві, в приміщенні театру Я. Шеффера, опера була поставлена трупю М. Л. Кропивницького в 1899 році.

З початку XX століття у М. М. Аркаса з'явилась нова сфера творчих пошуків. Він почав глибоко вивчати історію України, знайомитись з документами, з книгами інших українських істориків. У 1908 році була опублікована його праця «Історія України-Русі» з історії нашої Батьківщини українською мовою, яка не втратила своєї актуальності і в наші дні.

Видання «Історія України-Русі»

Микола Аркас був ініціатором та першим головою Миколаївської «Просвіти» (Українське товариство «Просвіта» в Миколаєві), яку було офіційно зареєстровано

16 лютого 1907 року. Товариство популяризувало творчість Т.Г. Шевченка, поширювало українську літературу. На зборах товариства читались лекції про вітчизняне історичне минуле, організовувалися літературно-музичні вечори, концерти. Популярними виставами були опера М. Аркаса «Катерина» та драма Т. Шевченка «Назар Стодоля».

Микола Аркас все життя збирав Шевченкіану для власної бібліотеки і досконало знав творчість свого улюбленого поета. Він підтримував творчі зв'язки та дружбу з корифеями українського театру М. Л. Кропивницьким, П. К. Саксаганським, композитором М.В. Лисенком, листувався з Лесею Українкою.

М. М. Аркас робив матеріальні пожертвування на користь «Прос-віти», допомагав багатьом народним талантам.

М.М.Аркас разом із сім'єю. Кінець 1880-х

На кошти Миколи Миколайовича була збудована і утримувалася школа з українською мовою викладання в с. Христофорівка (Баштанський район) і в с. Богданівка (Миколаївський район). В цих школах не тільки області є вулиця Аркаса. Тут знаходиться районний народний історико-краєзнавчий музей, в якому окремий розділ присвячено М. М. Аркасу, а в с. Христофорівка, де був

родинний маєток Аркасів, з 1991 року функціонує музей історії села та образотворчого мистецтва, в якому створено окремий меморіальний зал, присвячений М. М. Аркасу. В експозиції представлені унікальні документи і фотографії родини Аркасів, родовід, меморіальні речі з родинного маєтку: диван, стілець, дитяча коляска та інші. Багато зусиль для створення музею доклав колишній голова місцевого колгоспу В. С. Москаленко, самодіяльний художник, який продовжує аркасівську тематику у своїх полотнах. Цю тематику відтворюють у своїх роботах і інші місцеві художники.

Цікаво, що М. М. Аркас був одним із засновників Миколаївського яхт-клубу, а з 1901 по 1909 рік – його командором. Цей історичний куточок сьогодні є найулюбленішим місцем відпочинку миколаївців.

Помер М. М. Аркас 13 (26 березня) 1909 року в Миколаєві, де його і поховано на міському кладовищі у родинній каплиці, побудованій з білосніжного мармуру. На стінах склепу – пам'ятні меморіальні плити адміралу, його дружині, їх синові Миколі (1852-1909 рр.). Попереду зверху напис: «Сімейство М. Аркаса» і родинний герб. Чудова каплиця була замовлена в Італії. Барельєфи батька і матері М. М. Аркаса виконані флорентійським скульптором Улессом Камбіо.

Шануючи пам'ять родини Аркасів, родинна усипальниця на міському кладовищі була реконструйована. У жовтні 2001 року в урочистій обстановці відбулося церковне освячення відремонтованої каплиці.

Зберігаючи сьогодні пам'ять про життя та творчість нашого славетного земляка М. М. Аркаса, миколаївці підтримують розвиток українських національних традицій, культурних здобутків українського народу заради майбутнього нашого славетного краю, нашої України.

Родинний склеп Аркасів

Література про життя та діяльність М.М. Аркаса

Аркас Микола Миколайович // Хто є хто на Миколаївщині: видатні земляки : довідник / Склад. В. В. Болгов. - К., 2005. - С. 16.

Березовська, Т. В. Аркасівські місця на Миколаївщині / Т. В. Березовська. - Миколаїв : Атол, 2002. - 12 с.

Бойченко, В. Діяльність Миколи Аркаса, його сина й онука / В. Бойченко // Три зошита : вибрані статті та поезії / В. П. Бойченко. - Миколаїв : Можливості Кіммерії, 2011. - С. 164-168.

Жацько, В. Благословенне святим Миколаєм / В. Жацько. - К. : Департамент, 2000. - 564 с.

Жацько, В. Грек із душею українця : роман-пошук / В. Жацько. - К. : СПД Жацько В. О., 2003. - 348 с.

Жацько, В. О. Микола Аркас: Катерина. Опера: текст і клавір. Рецензії. Листування / за ред. В. П. Андрущенко. - К. : СПД Жацько В.О., 2008. - 854 с. : іл. - Бібліогр. : С. 832-854.

Жацько, В. О. Микола Аркас: роман-пошук / за ред. Віктора Петровича Андрущенко. - К. : СПД Жацько В. О., 2008. - 622 с. : іл.

Ковалева, О. Ф. Аркас Николай Николаевич / О. Ф. Ковалева // Очерки истории культуры Южного Прибужья (от истоков до начала XX века) : В 3-х т. / О. Ф. Ковалева. - Николаев : ТЕТРА, 2002. - Т.3. - С. 40-48.

Краєзнавчий альманах : Історія. Археологія. Культура. Нові дослідження. До 150-річчя з дня народження М. М. Аркаса / Н. А. Ткаченко, Л. М. Плужникова. - Миколаїв : Атол, 2003. - 110 с. : іл.

М. М. Аркас / Управління культури Миколаївської облдержадміністрації ; пер. з укр. В. Г. Чернов ; худож. А. В. Романов. - Миколаїв : Нова Палітра, 2010. - 7 с. : фот.

Просвітницька справа родини Аркасів : науково-методичний збірник. - Миколаїв : ПСІ КСУ, 2002. - 53 с.

Старовойт, Л. В. Микола Аркас / Л. В. Старовойт // Письменники Миколаївщини : Літературно-критичні матеріали до курсу «Літературне краєзнавство» : навчальний посібник / Л. В. Старовойт. - Миколаїв, 2007. - С. 30-37.

Шкварець, В. П. Микола Миколайович Аркас : Життя. Творчість. Діяльність / В. П. Шкварець. - Миколаїв ; Одеса, 2002. - 254 с.

Увічнення пам'яті М.М. Аркаса у Миколаєві

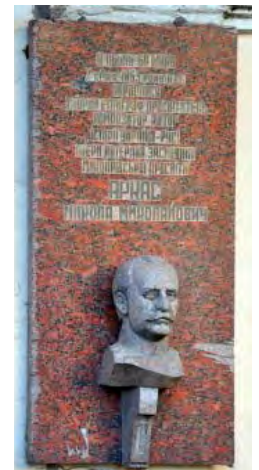
Пам'ятний знак і меморіальна дошка М. М. Аркасу

Пам'ятний знак М. М. Аркасу

Вшановуючи пам'ять нашого земляка – знаменитого історика, етнографа, композитора Миколи Аркаса 9 листопада 1992 року в центрі м. Миколаєва, на вул. Адміральській, де колись стояв будинок Аркасів, за ініціативи Миколаївського обласного відділення Українського фонду культури, при підтримці управління культури облдержадміністрації та товариства охорони пам'яток встановлено пам'ятний знак М. М. Аркасу (автори – В. Федорук, А. Бондаренко). З метою вшанування пам'яті нашого славетного земляка тут щороку проводяться благодійні акції, урочистості та покладання квітів.

У рамках заходів Аркасівського року було встановлено меморіальну дошку на будинку по вулиці Нікольська, 13, де народився майбутній композитор та історик. На полірованому граніті написано золотими літерами «В цьому будинку 7 січня 1853 року народився історик, етнограф, український композитор, автор «Історії України-Русі», опери «Катерина», засновник Миколаївської «Просвіти» Аркас Микола Миколайович». Автор – скульптор Ю. А. Макушин.

Меморіальна дошка
М. М. Аркасу

Бойченко, В. Аркас повертається до нас : До відкриття пам'ятного знаку знаменитому земляку / В. Бойченко // Щотижня. - 1992. - 10 жовт. - С. 1.

Дом Аркаса // Вестник Прибужья. - 2002. - 19 окт. - С. 2.

Колесник, А. Год Аркаса: На улице Никольской открыта мемориальная доска николаевскому просветителю / А. Колесник // Николаевские новости. - 2002. - 25 сент. - С. 1.

Пам'ять Аркасового будинку // Аркасівська вулиця. - 2003. - № 7. - С. 2.

Раскопов, В. Дань уважения и памяти / В. Раскопов // Рідне Прибужжя. - 2001. - 16 жовт. - С. 4.

Обласна премія імені Миколи Аркаса

18 квітня 1996 року розпорядженням голови Миколаївської обласної державної адміністрації було засновано обласну премію ім. Миколи Аркаса для заохочення і відзначення кращих працівників культури, які зробили значний внесок у розвиток і збереження української національної культури. Премія присуджується один раз на два роки. Заснування цієї премії стало великою подією в духовному житті Миколаївщини, стимулом для творчого потенціалу області. Нині в області понад 100 лауреатів обласної премії ім. М. Аркаса, серед яких поети, письменники, композитори, педагоги, наукові працівники, громадські діячі, артисти, музиканти і цілі творчі колективи.

Про встановлення обласної премії імені Миколи Аркаса : розпорядження Миколаївської обласної державної адміністрації від 18.04.1996 № 247-р // Лауреати обласної премії ім. М. Аркаса. - Миколаїв, 2006. - С. 116.

Агеев, Ю. Новые лауреаты премии / Ю. Агеев // Южная правда. - 2009. - 13 янв. - С. 3.

Агеев, Ю. Присуждены премии им. Н. Аркаса / Ю. Агеев // Южная правда. - 2006. - 12 дек. - С. 1.

Горбенко, О. Аркасовские премии: признание творческих заслуг / О. Горбенко // Южная правда. - 2005. - 3 февр. - С. 1-2.

Лауреати обласної премії ім. Миколи Аркаса / упор. І. І. Александренко. - 2-ге вид., доп. - Миколаїв : Можливості Кіммерії, 2006. - 120 с.

Лауреаты премии Аркаса // Южная правда. - 2010. - 25 дек. - С. 3.

Названы имена лауреатов премии имени Аркаса 2004 года // Вечерний Николаев. - 2005. - 27 февр. - С. 4.

Премия имени Аркаса: определены лауреаты // Вечерний Николаев. - 2013. - 12 янв. - С. 2.

Аркасівський рік

З метою гідного вшанування пам'яті відомого українського історика, композитора та громадського діяча Миколи Миколайовича Аркаса в зв'язку з його 150-річчям від дня народження період з 7 січня 2002 року по 7 січня 2003 року було оголошено «Аркасівським роком на Миколаївщині» згідно з розпорядженням Миколаївської обласної державної адміністрації.

Декілька років (2000-2003 рр.) виходила щомісячна газета «Аркасівська вулиця».

Про підготовку та проведення святкування 150-річчя від дня народження М. М. Аркаса : розпорядження Миколаївської обласної державної адміністрації від 6.08.2001 № 473-р // Лауреати обласної премії ім. М. Аркаса. - Миколаїв, 2006. - С. 116.

Агеев, Ю. Аркасовская выставка / Ю. Агеев // Южная правда. - 2002. - 5 сент. - С. 1.

Костюк, Л. Цветы памяти славному земляку / Л. Костюк // Южная правда. - 2003. - 11 янв. - С. 1.

Кузнецов, А. Аркасовский год на Николаевщине / А. Кузнецов // Южная правда. - 2002. - 28 мая. - С. 1.

Литвинова, Т. Корифею посвящается / Т. Литвинова // Рідне Прибужжя. - 2003. - 24 груд. - С. 1.

Мороз, Р. Декада дней Аркаса / Р. Мороз // Вестник Прибужья. - 2003. - 16 янв. - С. 3.

Продолжается «Аркасовский год» // Вечерний Николаев. - 2002. - 14 янв. - С. 2.

Опера «Катерина»

Митці Миколаївського академічного українського театру драми та музичної комедії до 150-річчя від дня народження композитора відтворили в слові і музиці його нетлінну спадщину – оперу «Катерина». Опера стала лауреатом та переможцем багатьох театральних фестивалів, зокрема Міжнародного театального фестивалю «Мельпомена Таврії» та Всеукраїнського фестивалю театального мистецтва «Від Гіпаніса до Борисфена». Показ вистави відбувся і на сцені Національного академічного театру ім. І. Франка у Києві.

Миколаївський академічний український театр драми та музичної комедії

Кривенко, Д. Майстерність і натхнення / Д. Кривенко // Українська культура. - 2004. - № 5. - С. 19.

Лісовенко, І. З історії постановки опери «Катерина» / І. Лісовенко // Культура і життя. - 2004. - 9 черв. - С. 2.

Лісовенко, І. Опера «Катерина» Н. Н. Аркаса на николаевской сцене / І. Лісовенко // Вечерний Николаев. - 2002. - 14 янв. - С. 2.

Марцінковський, І. Ювілей «Катерини» / І. Марцінковський // Щотижня. - 2012. - 11 лип. - С. 6.

Петренко, О. Катерина, серце моє... / О. Петренко // Культура і життя. - 2004. - 9 черв. - С. 2.

Миколаївський осередок Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Тараса Шевченка

На шлях відродження Миколаївська «Просвіта» стала у 1989 році, коли було створено Миколаївське Товариство української мови. Головою товариства став відомий поет В. Бойченко. У 1992 товариство отримало нову назву – Миколаївський осередок

Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Тараса Шевченка. З цього часу одним з головних напрямків діяльності «Просвіти» стало відродження спадщини великого земляка, вшанування його пам'яті.

Кондрашов, В. Фундатор Миколаївської «Просвіти» / В. Кондрашов // Радянське Прибужжя. - 1994. - 24 груд. - С. 3.

Марцінковський, І. Миколаївська «Просвіта» з іменем Тараса Шевченка 105 років / І. Марцінковський // Український південь. - 2012. - 29 берез. - 4 квіт. - С. 3.

Шпак, Р. Послідовники традицій Миколи Аркаса : до 100 річчя Миколаївської «Просвіти» / Р. Шпак // Український Південь. - 2007. - 22 лют. - 1 берез. - С. 6.

Аркасівські читання

Життя та діяльність видатного земляка входить до кола наукових інтересів миколаївських істориків, митців, діяльність яких спрямована на популяризацію життя та творчості М. М. Аркаса, на розвиток та збереження його спадщини в культурно-історичному просторі краю. Свої дослідження вони оприлюднюють на наукових конференціях. Традиційними стали «Аркасівські читання» у Миколаївському національному університеті ім. В. О. Сухомлинського, де миколаївські науковці, дослідники спадщини

М. М. Аркаса регулярно знайомлять зі своїми здобутками. У 2011 році конференція набула статусу міжнародної.

Аркасівські читання : матеріали І Міжнародної науково-практичної конференції, 14-15 квітня 2011 р., Миколаїв / МНУ ім. В. О. Сухомлинського. - Миколаїв : МНУ ім. В. О. Сухомлинського, 2011. - 321 с. : іл.

Матеріали І Всеукраїнської студентської наукової конференції «Аркасівські читання» / Союз укр. студентства, Миколаївське обл. відділення. - [б. м.], 1993/1994.

Бакалець, О. Аркасівські читання / О. Бакалець // Рідне Прибужжя. - 2002. - 6 квіт. - С. 2.

Горбенко, К. Международные «Аркасовские чтения» / К. Горбенко // Южная правда. - 2012. - 8-10 мая. - С. 3.

Подгорный, Р. Аркасовские чтения / Р. Подгорный // Южная правда. - 2011. - 14 мая. - С. 3.

Прохоренко, В. Аркасівські читання / В. Прохоренко // Рідне Прибужжя. - 2004. - 28 лют. - С. 2.

Перша українська гімназія імені Миколи Аркаса

М.М. Аркас уславив наш край своїми справами як народний просвітитель, меценат і самобутній талант. І не дивно, що одному з найкращих учбових закладів міста Миколаєва, Першій українській гімназії, розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2003 року присвоєно ім'я цього видатного діяча. За ініціативи директора гімназії С.В. Бережного в гімназії встановлено скульптуру Аркаса (автор - скульптор В. Макушин), в 1999 році відкрито музейну експозицію про життя і творчість М.М. Аркаса, унікальним експонатом якої є клавир опери «Катерина» 1897 року видання. Щорічно у гімназії проходять наукові конференції «Аркасівські читання».

Будинок Першої української гімназії ім. М. Аркаса

Бойченко, В. Шанувальники спадщини Аркаса / В. Бойченко // Рідне Прибужжя. - 2003. - 14 січ. - С. 3.

Романюк, А. Первая, аркасовская: у чистого источника духовности / А. Романюк // Южная правда. - 2012. - 25 февр. - С. 2.

Рубінштейн, М. Згадуючи Аркаса / М. Рубінштейн // Рідне Прибужжя. - 2005. - 13 січня. - С. 2.

Школа получила «золото» // Відкритий урок. - 2011. - 8 листоп. - С. 3.

Миколаївський студентський народний хор імені Миколи Аркаса

Під час відкриття пам'ятного знаку М.М. Аркасу в 1992 р. виступав народний хор Миколаївської філії Київського національного університету культури і мистецтв під керівництвом заслуженого працівника культури, професора Омеляна Артемовича Шпачинського. Цей хор теж носить почесне ім'я М. М. Аркаса. Колектив – переможець Всеукраїнських хорових конкурсів ім. Леонтовича, ім. П. Демуцького, учасник трьох звітів майстрів мистецтв та художніх колективів Миколаївщини у м. Києві, лауреат міжнародних фольклорних фестивалів, постійний учасник різноманітних мистецьких заходів.

Наш хор получил «Гран-при» // Вечерний Николаев. - 2010. - 25 нояб. - С. 1.

Олейников, Ю. Наша дума, наша песня... / Ю. Олейников // Южная правда. - 2011. - 1 нояб. - С. 3.

Островская, М. Гран-при у народного хора / М. Островская // Южная правда. - 2010. - 25 нояб. - С. 1.

Конкурс фольклорно-інструментальної музики та народного співу імені Миколи Аркаса

Музичні традиції М. М. Аркаса продовжують учасники конкурсу фольклорно-інструментальної музики та народного співу імені Миколи Аркаса, який щорічно проводиться Миколаївською обласною організацією Народного Руху України та Миколаївським фондом «Дітям України» під патронатом міського голови В. Д. Чайки.

Коновальчук, Т. Справа Аркаса – у надійних руках / Т. Коновальчук // Рідне Прибужжя. - 2007. - 24 лют. - С. 3.

Наточа, Е. Хором-хором веселе / Е. Наточа // Вечерний Николаев. - 2011. - 1 нояб. - С. 3.

Олейников, Ю. «Взяв би я бандуру...» / Ю. Олейников // Южная правда. - 2010. - 10 июня. - С. 4.

Олейников, Ю. Гран-при конкурса имени Аркаса получил ансамбль Николаевского колледжа культуры и искусств / Ю. Олейников // Николаевские новости. - 2012. - 30 мая. - С. 4.

Олейников, Ю. Играйте, музыки! / Ю. Олейников // Вечерний Николаев. - 2009. - 21 мая. - С. 3.

Лауреати обласної премії імені Миколи Аркаса (1994-2012 рр.)

1994

Агеев Юрій Миколайович – журналіст

Бурлакова Світлана Сергіївна – директор Братського районного Будинку культури

Жажкова Валентина Григорівна – самодіяльна художниця

Завгородній Анатолій Петрович – художник

Котко Валентина Федорівна – музейний співробітник

Кремінь Дмитро Дмитрович – поет

Кулабухов Максим Олександрович – музикант, піаніст

Маєвський Петро Григорович – бутафор Миколаївського російського драматичного художнього театру

Прісенко Олександр Федорович – співак, викладач

Прокопенко Клавдія Федорівна – керівник дитячого фольклорного колективу «Вербиченька» Первомайського будинку культури

Смаржевська Антоніна Олександрівна – співачка
Фоміних Світлана Григорівна – диригент, викладач музики
Духовий оркестр Очаківського районного Будинку культури
Казанківська районна бібліотека
Камерний оркестр «Капричіо» обласної філармонії
Творча група Облдержтелерадіооб'єднання

1996

Черно Олександр Валентинович – музикант
Ярова Тетяна Андріївна – композитор, педагог-музикант
Авторський колектив книги «Історія української культури» (Гайдай О.М., Друмов В.І., Коваль А.Д., Козирев О.С., Старовойт Л.В., Супрун А.П., Шешунова І.М., Шкварець В.П., Щукін В.В.).

1997

Бойченко Валерій Петрович – поет
Бойчук Михайло Михайлович – культурно-освітний працівник
Зотов Антон Олексійович – музикант
Степаненко Валентина Володимирівна – хореограф
Цимбал Лідія Михайлівна – педагог-науковець
Театр танцю «Ритми планети» – керівники Василь Миколайович Пак, Ірина Олексіївна Пак

2000

Бережний Сергій Васильович – педагог-науковець
Коцуба Володимир Васильович – музикант, викладач
Коч Георгій Миколайович – музикант
Тупайло Семен Володимирович – педагог, журналіст
Харланович Анатолій Васильович – поет
Чижова Людмила Яківна – поет

2002

Березовська Тетяна Всеволодівна – педагог-науковець, музейний співробітник
Долинська Олена Матвіївна – педагог-музикант
Жадько Віктор Олексійович – науковець, письменник
Марущак Віра Іванівна – журналіст, письменник
Царенко Борис Григорович – поет-пісняр, самодіяльний композитор
Шпачинський Омелян Артемович – композитор, педагог
Авторський колектив книги «Миколаївщина: літопис історичних подій» (Гаркуша О. М., Горбуров Є. Г., Гузенко Ю. І., Гребенніков Ю. С., Зайцев Ю. О., Кондрашов В. Ф., Котляр Ю. В., Смирнов І. О., Соболев П. І., Цимбал Л. М., Хаєцький О. П., Шитюк М. М., Шевченко Н. В., Шкварець В. П., Щукін В. В.)

2004

Ліщинська Таїсія Анатоліївна – педагог, поет

Ржепецький Леонід Андрійович – педагог-науковець

Смикова Тетяна Юріївна – хореограф

Авторський колектив навчального посібника-хрестоматії з народознавства «Козацька веселка над Бугом» (Лоскутніков В. С., Іваницька Т. І., Пятигорський В. В., Дрізо-Омельяненко В. Я., Царельник О. О., Черевков В. О., Мицик С. В., Щукін В. В.)

Колектив Миколаївського обласного художнього музею імені В.В. Верещагіна (Росляков С. М., Тверітінова Л. Є., Мельникова О. С., Медведева Л. О.)

Творча група Миколаївського академічного театру драми та музичної комедії (Берсон М. С., Бегма В. В., Урес В. Ю., Мадараш О. С., Нероденко В. М., Самохліб Л. П., Артеменко Я. Е., Бубенко І. М., Дерік А. О., Щесняк О. П., Карпенчук В. М., Мостренко А. П.)

Творча група Південнослов'янського інституту Київського славистичного університету (Бродовська В. Й., Биков І. Ю., Полухіна (Чеботаєва) О. М., Скороходов В. А.)

2006

Богомолів Микола Федорович – педагог, письменник, краєзнавець

Москаленко Віктор Євменович – самодіяльний художник

Сичов Олександр Федорович – співак, композитор

Авторський колектив навчального посібника для 5-го класу загальноосвітньої школи «Історія Миколаєва» (Гаркуша Н. М., Гриневич О. В., Кухар-Онишко Н. О.)

Авторський колектив організаторів проведених у 1995-2006 роках обласних науково-краєзнавчих конференцій «Історія. Етнографія. Культура. Нові дослідження» (Іванов С. В., Хлопинська Л. Д., Піскурьова І. М., Богза Н. Ф., Бондаренко І. А., Крючков Ю. С.)

Авторський колектив педагогів Миколаївського муніципального колегіуму (Січко С. М., Січко В. С., Андрєєв А. І.)

Колектив археологів Інституту історії та права Миколаївського державного університету ім. В. О. Сухомлинського (Горбенко К. В., Гребенніков Ю. С., Смирнов О. І.)

2008

Бурлаченко Лариса Василівна – голова Клубу шанувальників творчості Назарія Яремчука

Затурян Анатолій Ілліч – музикант, диригент

Дорошина Ольга Олексіївна – хореограф

Качурін В'ячеслав Тимофійович – поет

Ніколаєв Микола Ілліч – науковець

Авторський колектив науково-просвітницького видання «Партизанська іскра в полум'ї боротьби» (Димитров М. Ф., Ташлай Л. Б., Редька Л. В., Михайлова В. А.)

Творча група Миколаївського художнього російського драматичного театру (Кравченко М. А., Коршунов В., Власова О., Мамікіна В., Рак О., Олейник Є., Чверкалюк С.)

2010

Александренко Ірина Іванівна – музейний співпрацівник

Базилевська-Барташевич Тетяна Анатоліївна – майстер народної творчості

Жайворонок Тетяна Анатоліївна – директор Миколаївської обласної бібліотеки для дітей ім. В. Лягіна

Іванов Олександр Кузьмич – педагог, музикант

Олейникова Ганна Олексіївна – учитель музики

Приходько Олег Костянтинович – художник

Творча група Миколаївського обласного краєзнавчого музею (Петров В. А., Животовська В. В., Снитко О. В., Матийко О. В., Горобець Л. В.)

2012

Бабич Валерій Васильович – письменник, журналіст

Ковальова Октябрина Федорівна – краєзнавець, фольклорист

Корнюков Юрій Костянтинович – художник, викладач

Палій Ольга Іванівна – викладач вокалу, поетеса

Смола Оксана Миколаївна – письменниця

Творча група Федерації аматорських миколаївських театрів «ФАМТ»
(Свістун А. О., Мозговий В. Л.)

Творча група Миколаївського обласного краєзнавчого музею (Торган В. Ф., Саказли Г. Д., Веденеєва Г. К., Пономарьова О. В., Гаркуша Н. М., Піскурьов С. Є., Романенко С. В.)

Вірші про М. М. Аркаса

Д. Кремінь

Леви Миколи Аркаса

Є в цьому місті скверик. Театральний.
Цей скверик театральний – просто гральний.
Пенсіонери гатять в доміно.
Студенти ждуть сеансів у кіно.
Розлучені й закохані у сквері.
Уперся впрілий дядько у папери.
Джэнджурик всоте поправля краватку.
Дитина в мами просить шоколадку.
Шумлять платани, клени буйнолисто.
Від спеки мліє це південне місто.

Лиш мармурові леви, як пропащі,
застигнули у сквері назавжди.
І леви роззявляють спраглі пащі,
а їм ніхто не подає води.
Про них забули. Ані сном, ні духом
не відають. Гучить веселий сміх.
І забиває тополиним пухом
горлянки левів, рик німотний їх.
А я спинюся. Це таки не казка.
Нема й століття, як він тут ходив.
І лащилися леви до Аркаса,
Обидва в німбах мармурових див.
Вернись до нас, о пам'яте зотліла!
Минуле наше – боротьба, не гра...

В ці вечори з минулого століття
Аркасів повертається рояль.

І корнет-а-пістон,
і скрипка,
контрабас і гобой, –
то воанням одчаю,
то скриком
про окрадену паном любов.
Десь на вулиці – окарина.
А отут, поміж смертю й
життям,
на пюпітрі снігів –
Катерина
із нещасним дитям.

А небо – передгрозяне, сталеве,
мов лютий позір Господа з-під брів...
Пощо ридав ти, мармуровий леве,
над долями нещасних матерів?
Життя мине.

Майне нове, мов казка.
Але душа понишкне, мов німа.
бо гордимосся
левами Аркаса,
Аркасової музики – нема?
І нам орел двоглавий нагундосив
страху із тих охранок та безпек...
Та духу України –
малоросів
невже не вчив,
невже не вивчив грек?
Сприймаю світ без пудри і без гриму.
Звучить, звучить Аркасів вокаліз.

А діти гладять мармурову гриву,
і пащу лева, й очі, повні сліз.

Літопис (вибране). - Миколаїв, 2003. - С. 217-219.

Мармурові леви в Каштановому сквері м. Миколаєва

ГІМН
Першої української гімназії

Сл. В. Бойченка, муз. О.Політухи, Т. Бродовської

Поміж дерев Аркасівського скверу
Ясний портал і радісний поріг.
Щасливі ми – тут нам відкрили двері
До знань, що нам святі, як оберіг.

Над нами небо нашої держави.
Під нами твердь землі, що любить нас.
Тож здобуваймо Україні славу,
Тож сходьмо на Олімп і на Парнас.

Хай мудрі книги нам дають наснагу,
І кодекс честі сяє нам усім.
Нехай живе під гімназійним стягом
Сімейство наше – наш поважний дім.

Гімназійна родина. - 2000. - № 3. - С. 1.

А. Харланович

СЮЖЕТ

Прочитав - не повірив очам.
«Катерину» Аркаса Тичина
На дозвіллі у Гаграх правив:
Чи належнеє місце словам
І чи наголос вірно державить?..
А у Гаграх блискучий балкон
І Тичина вдивляється в море.
А над ним - наче хто молоком
Позаляпував неба простори.

То чумацького шляху безкрай
Українці уперше проклали...
Ти нас, Боже, за це не карай,
Що і там ми своє написали.

Рідне Прибужжя. - 2000. - 7 листопада.

ОДА МИКОЛАЮ АРКАСУ!

Сл. Таїс Ліщинської, муз. Олександра Сичьова

Аркасівське небо! Аркасівське поле!
Початок «Просвіти» і слово живе!
Натхненна Аркасом, вкраїнська воля,
Хай славиться вічно і вічно живе!
Час невпинно пливе, наче білі хмарки над стернею,

Та у пам'яті вдячній живе все, що сіяв для нас
Щирим серцем своїм, і талантом своїм, і душею...
Наш славетний земляк, наш невтомний Микола Аркас!

Миколаївські зорі горять над Інгулом і Бугом,
Де буяють сади, де аркасівські зріли поля...
Де його «Катерина» співоча, освячена Богом,
Вкарбувала в історію світу славетне ім'я!

Аркасівське небо, аркасівське поле –
Початок «Просвіти» і слово живе!
Натхненна Аркасом, українська воля,
Хай славиться вічно і вічно живе!

Над аркасівським плесом не віють вітри-лиховії...
Тут історію він написав України-Русі:
Меценат, композитор, історик, що жив у надії
І вклонявся до долу українській народній красі...

Аркасівське небо, аркасівське поле –
Душа України і слово живе!
Натхненна Аркасом, українська воля,
Хай славиться вічно і вічно живе!

<http://www.chitalnya.ru/work/707278/>

РОЗПОРЯДЖЕННЯ

**Миколаївської обласної державної адміністрації
від 18.04.96 р. N 247-р**

Про встановлення обласної премії імені Миколи Аркаса

З метою подальшого розвитку народної творчості та культурно-просвітницької діяльності, підготовки кадрів працівників культури, підвищення рівня їх професійної майстерності та з метою заохочення працівників культури, що внесли значний внесок у розвиток та збереження української національної культури:

1. Затвердити Положення про обласну премію імені Миколи Аркаса (додається).
2. Утворити комітет з обласної премії імені Миколи Аркаса. Затвердити Положення про комітет і його персональний склад (додаються).
3. Управлінню культури (Лоскутникову) та фінансовому управлінню облдержадміністрації (Сідень) передбачити з 1996 року кошти на виплату обласної премії імені Миколи Аркаса.
4. Контроль за виконанням цього розпорядження покласти на заступника голови облдержадміністрації Журецького Я. І.

Виконуючий обов'язки голови облдержадміністрації

М. П. Круглов

ПОЛОЖЕННЯ
про обласну премію імені Миколи Аркаса

1. Обласна премія імені Миколи Аркаса /далі - премія/ присуджується за вагомий внесок у розвиток та збагачення української національної культури.

2. Премія імені Миколи Аркаса, відомого українського історика, композитора і громадського діяча, може присуджуватися як окремим працівникам культури, мистецтва, освіти, так і творчим колективам, діяльність яких отримала широке громадське визнання.

3. Премія присуджується раз на два роки (кожен парний рік, у грудні).

4. Премія присуджується за такими напрямками:

- традиційна народна творчість і художня самодіяльність (дві премії);
- просвітницька діяльність (дві премії);
- професійне мистецтво (дві премії);
- історичні, етнографічні, археологічні дослідження, охорона культурної спадщини (одна премія).

5. Висування кандидатів на здобуття премії проводиться у трудових колективах, громадських організаціях та їх об'єднаннях. Колектив авторів твору, висунутий на здобуття премії, має включати не більше п'яти осіб, а колектив виконавців - не більше семи учасників.

6. На здобуття премії кандидати надають впродовж місяця з дня розміщення оголошення у засобах масової інформації та веб-сайті облдержадміністрації до управління культури облдержадміністрації (м. Миколаїв, вул. Радянська, 5, телефон: (0512)47-91-07) такі документи:

- клопотання трудового колективу, громадської організації про присвоєння премії;
- творчу характеристику кандидата на здобуття премії;
- виписку з протоколу зборів трудового колективу, громадської організації, на яких прийнято рішення про висунення кандидата на здобуття премії;
- матеріали щодо наукових, навчально-методичних і публіцистичних праць, літературних видань, публікацій, творчих програм, книг, нотних матеріалів, репродукцій творів (циклів творів) образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва, записів концертних програм, конкурсів, фестивалів, вистав у вигляді фотографій, слайдів, CD (дисків), відео - та фотоматеріалів, рецензій, листів-підтримки, ксерокопій дипломів, грамот, відгуків у засобах масової інформації тощо, які розкривають досягнення кандидата.

7. Інформація про оголошення конкурсу на здобуття премії розміщується у засобах масової інформації та веб-сайті облдержадміністрації (www.mychkolayiv-oda.gov.ua).

8. Комітет з присвоєння обласної премії імені Миколи Аркаса може продовжити термін прийому документів на її здобуття, про що інформує у засобах масової інформації та на веб-сайті облдержадміністрації (www.mychkolayiv-oda.gov.ua).

9. Розгляд матеріалів претендентів, висунутих на здобуття премії, визначення та нагородження лауреатів здійснює комітет з присвоєння обласної премії імені Миколи Аркаса.

10. Комітет утворюється з метою розгляду матеріалів претендентів, висунутих на здобуття обласної премії імені Миколи Аркаса, визначення та нагородження лауреатів. Склад комітету з присвоєння обласної премії імені Миколи Аркаса затверджується розпорядженням голови облдержадміністрації.

Комітет діє на громадських засадах. Комітет очолює голова – заступник голови облдержадміністрації. Персональний склад комітету формується з авторитетних працівників (діячів) культури, мистецтва, освіти, громадських організацій тощо у складі із тринадцяти осіб, у тому числі секретар, який бере участь у засіданнях комітету без права голосу.

11. Організаційне забезпечення роботи комітету, у тому числі приймання та опрацювання документів, що подаються на здобуття обласної премії імені Миколи Аркаса, здійснює секретар комітету.

12. Засідання комітету веде голова або за його дорученням заступник голови. Засідання комітету є правоможним, якщо на ньому присутні не менш як 2/3 складу.

Рішення комітету щодо присудження премії приймається таємним голосуванням більшістю голосів, але не менше 3/4 від числа присутніх. У разі, якщо при голосуванні результати розподілилися порівну, то голос головуючого на засіданні комітету є вирішальним.

13. Особам, удостоєним премії, присвоюються звання лауреатів з врученням диплома, нагрудного знака та грошової винагороди у розмірі 1215 гривень. У разі якщо премія присуджена колективу, кожен отримує звання лауреата та диплом, нагрудний знак, а грошова винагорода ділиться між ними порівну.

14. Виплата премії здійснюється відповідно до наказу управління культури облдержадміністрації на підставі відповідних протоколів комітету з присвоєння обласної премії імені Миколи Аркаса.

15. Інформація про підсумки обласної премії імені Миколи Аркаса розміщується у засобах масової інформації та веб-сайті облдержадміністрації (www.mykolayiv-oda.gov.ua).

16. Матеріали, представлені претендентами на здобуття премії, не повертаються.

Лауреати обласної премії ім. М. Аркаса. - Миколаїв, 2006. - С. 115-116.

ЗМІСТ:

Повернення видатного земляка	3
Література про життя та діяльність М. М. Аркаса	6
Увічнення пам'яті М. М. Аркаса у Миколаєві.....	7
Пам'ятний знак і меморіальна дошка М. М. Аркасу.....	7
Обласна премія імені Миколи Аркаса.....	8
Аркасівський рік.....	8
Опера «Катерина»	9
Миколаївський осередок Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Тараса Шевченка.....	10
Аркасівські читання.....	10
Перша українська гімназія імені Миколи Аркаса.....	11
Миколаївський студентський народний хор імені Миколи Аркаса.....	11
Конкурс фольклорно-інструментальної музики та народного співу імені Миколи Аркаса.....	12
Лауреати обласної премії імені Миколи Аркаса (1994-2012 рр.).....	13
Вірші про М. М. Аркаса.....	17
Розпорядження Миколаївської обласної державної адміністрації від 18.04.96 р. N 247-р «Про встановлення обласної премії імені Миколи Аркаса».....	21
Положення про обласну премію імені Миколи Аркаса	21

Бібліотека пропонує:

- понад 100 тисяч примірників книжкових видань
- близько 300 назв газет та журналів України і Росії
- фонд електронних дисків
- фонд аудіокниг
- доступ до електронного каталогу
- електронна книговидача
- послуги для людей з особливими потребами
- доступ до інтернет-ресурсів та сервісів, в т.ч. в зоні Wi-Fi
- доступ до довідково-інформаційної системи «Ліга: Закон»
- доступ до офіційної інформації та послуг електронного урядування
- віртуальна довідка
- фотокопіювання
- запис інформації на з'ємні носії
- самостійна робота на ПК
- скайп-спілкування в інтернет
- користування соціальними мережами
- заочний абонемент Гете-Інституту в Україні
- клуби за інтересами, творчі об'єднання

Адреса:

Україна, 54003, м. Миколаїв, вул. Потьомкінська, 143-а

E-mail: clib@gorlib.mksat.net

WWW: www.niklib.com

24-40-41 – сектор запису

24-70-28 – зал каталогів

55-19-58 – відділ електронної інформації, Інтернет-центр